

Den Haag, 4 februari 2026

Aan Vaste commissie voor EZ en KGG van de Eerste Kamer
Kenmerk N-26-003
Onderwerp Inbreng VNCI voor deskundigenbijeenkomst over de stand van de chemische industrie in Nederland en Europa, de KEV 2025 en het EU-klimaatdoel 2040

Geachte leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat & Groene Groei van de Eerste Kamer,

Bijgevoegd vindt u de inbreng van de Koninklijke Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI) over de stand van de chemische industrie in Nederland en Europa, de KEV 2025 en het EU-klimaatdoel 2040. Wij leveren graag onze bijdrage aan deze deskundigenbijeenkomst, omdat wij ons zorgen maken over het voortbestaan van onze sector. Een sector die, wanneer financieel gezond, een grote bijdrage kan leveren aan een duurzame toekomst.

De chemische industrie: van vitaal belang voor Nederland

- De chemie vertegenwoordigt **grote economische waarde**; meer dan 48.000 directe banen en 123.000 indirecte banen; met een jaarlijkse omzet van 64 miljard euro is Nederland het vierde 'chemieland' in Europa.
- De chemie draagt bij aan **strategische autonomie en weerbaarheid**; chemiebedrijven leveren essentiële grondstoffen en materialen voor medische, militaire en andere kritische toepassingen, extra belangrijk om dat dichtbij te houden in deze onzekere geopolitieke tijd.
- **Zonder chemie geen energietransitie en geen circulaire economie**; de sector levert onmisbare materialen voor bijvoorbeeld batterijen, windmolens, waterstofproductie en CO₂-opslag. Ook is recycling van plastics en afval, en de ontwikkeling van producten met biogebaseerde grondstoffen onmogelijk zonder (innovatie van) de chemische industrie.

Code rood voor Europese chemiesector

De Nederlandse en de Europese chemische industrie staan onder druk. Het aantal fabriekssluitingen is sinds 2022 verzesvoudigd en het laatste jaar verdubbeld, laat recent onderzoek van Roland Berger zien.¹ In Nederland gaat het nog harder: twintig procent van de Europese sluitingen (2022-2025) valt in ons land. Niets doen is geen optie. Dan sluiten bedrijven de poorten, verliest Nederland banen, worden we nog afhankelijker van geïmporteerde producten en komt de circulaire economie niet van de grond.

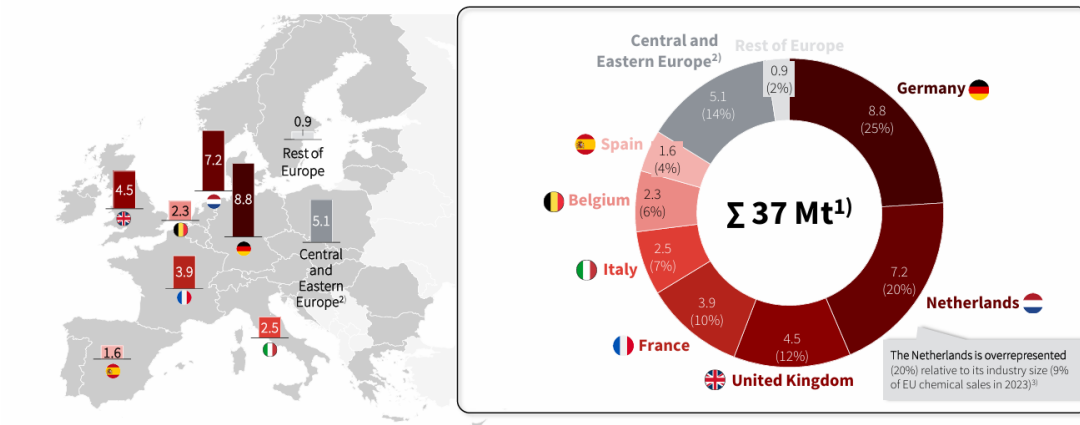
En dit raakt niet alleen chemiebedrijven, want zij staan niet op zichzelf. Zij zijn nauw verweven in clusters, wat enerzijds zorgt voor efficiency van energie- en grondstoffengebruik en daarmee concurrentiekracht, maar het leidt ook tot kwetsbaarheid als één van de spelers in zo'n keten.

- 1 -

¹ [European Chemical Closures & Investments Radar 2022-2025 - cefic](#)

wegvalt. Het chloorcluster in de Botlek is daar een goed voorbeeld van.² En met het sluiten van bestaande chemische fabrieken verdwijnt ook de basis die noodzakelijk is voor nieuwe chemische partijen om innovaties op te schalen tot commercieel niveau.

Overview of announced closures by country, 2022-25YTD [Mt]

Belang voor Europa

Met het *Chemical Industry Action Plan*³ onderstreept de Europese Commissie het grote belang van de chemische industrie als “Mother of all industries” en als strategische pijler van het Europese industriële ecosysteem. De sector is namelijk direct verbonden als grondstoffenleverancier met meer dan 95 procent van alle andere industrieën en is daarmee onmisbaar voor waardeketens zoals defensie, batterijen, cleantech en digitale toepassingen.

Het Europese actieplan voor de chemie benadrukt dat een sterke chemische sector cruciaal is voor strategische autonomie, innovatie, verduurzaming en economische groei.

Belang voor Nederland

Nationaal benadrukt het kabinet het belang van een innovatieve groene chemie (met een combinatie van ombouw en opbouw) in haar Perspectief voor de Chemie⁴ en de Visie op duurzame koolstof in de chemische industrie⁵ - documenten die expliciet de economische waarde, weerbaarheid en strategische autonomie verbinden aan een toekomstbestendige chemiesector. Dit werd ook nog eens benadrukt in het rapport-Wennink.⁶

² [Boven grootste chemiecluster in Rotterdam hangt dreiging van de plasticheffing](#)

³ [Plan for stronger EU chemical industry - European Commission](#)

⁴ [Perspectief voor de Chemie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Visie op duurzame koolstof in de chemische industrie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

⁶ [rapport_wennink_12december2025.pdf](#)

Europees klimaatdoel en de KEV

Verduurzaming van de chemische industrie is noodzakelijk voor het klimaat en biedt een weg naar weerbaarheid. Het Europese doel van netto 90 procent emissiereductie in 2040 vormt een scherpe stap naar klimaatneutraliteit. De Nederlandse chemische industrie onderschrijft die ambitie, en heeft een grote bijdrage geleverd aan de reductie van de totale industriesector: 46 procent tussen 1990 en 2024.⁷ Daarmee is de industrie de sector die de grootste bijdrage heeft geleverd aan CO₂-emissiereductie sinds 1990.

Wat echter opvalt, is dat de reductie vanaf 2023 van 2,5Mt CO₂ in zijn geheel is toe te schrijven aan productiestops en sluitingen. Deze trend zien we ook terug in de Klimaat en Energieverkenning 2025 (KEV) van het PBL. Hierin staat dat de nationale doelen voor 2030 buiten bereik liggen, inclusief het streefdoel voor de industrie. Kabinet Rutte IV heeft deze sectordoelestellingen in 2023 aangescherpt van 60 naar 66,5 procent ten opzichte van 1990 waarbij het uitgangspunt was dat emissiereductie door verduurzaming in de industrie haalbaar en kosteneffectief zou zijn. De KEV toont aan dat het streefdoel van 60 procent wel binnen de bandbreedte voor 2030 valt.

De raming van het basispad voor de industrie ligt ca 1 Mt lager dan in 2024, voornamelijk door productiekrimp in de chemie. Investeringsniveau is minimaal, ook verduurzamingsinvesteringen stagneren. Er is nauwelijks aanwas van nieuwe (groene) chemische capaciteit.

De hamvraag is nu: wil Nederland de klimaatdoelestellingen halen ten koste van fabriekssluitingen en productiestops, of wil het de industrie behouden en juist zorgen voor investeringen die het mogelijk maken om hier te verduurzamen. Om die klimaatdoelen te halen, is verdere reductie essentieel en Nederland is hier in theorie ook goed voor geëquipeerd met toegang tot Wind op Zee, een delta die een groot economisch achterland ontsluit, deels al aanwezige infrastructuur en hoogwaardige kennis.

Plannen die op de plank liggen

De industrie wil en kan verduurzamen. De plannen hiervoor liggen klaar. De komende jaren kan er voor ruim 12 Megaton aan CO₂-reductie (scope 1, 2 en 3) worden gerealiseerd met concrete projecten door de sector, blijkt uit het RVO top60 onderzoek. Ook het onlangs gepubliceerde Bidbook, opgesteld door een brede industriecoalitie, schetst talloze mogelijkheden voor een duurzame industrie in de industrieclusters.⁸ Voor implementatie van de verduurzamingsprojecten is de chemische industrie echter wél afhankelijk van verschillende randvoorwaarden: concurrerende energieprijzen (zoals ook aangegeven in de petitie voor de verlaging van de elektriciteitskosten voor de basisindustrie⁹), voldoende infrastructuur, een effectieve en betrouwbare set aan beleidsinstrumenten, en een vergunnings- en reguleringskader dat innovatie stimuleert in plaats van vertraagt. De belangrijkste voorwaarde voor investeringen is

- 3 -

⁷ [Welke sectoren stoten broeikasgassen uit? | CBS](#)

⁸ [Bidbook-basisindustrie-1.pdf](#)

⁹ [250118-deindustriemaakthet-hier-petitie.pdf](#)

echter *winstgevendheid en zicht op een sluitende business case*. Tekenend voor de complexe/benarde situatie waarin de industrie zich bevindt is de recente aankondiging van Nobian om een investering van 250 miljoen euro in de verduurzaming van zijn fabriek in Delfzijl te pauzeren door juridische onzekerheid over de vergunningverlening na een jarenlang intensief Maatwerktraject met de overheid.¹⁰

Europees beleid nodig voor vraag naar duurzame producten en effectieve marktbescherming

Europese bedrijven hebben te maken met een stijgende EU ETS CO₂-prijs, waarbij de komende jaren de vrije EU ETS-rechten in een rap tempo afnemen. Dit zou grootschalige investeringen in verduurzaming moeten lostrekken. Echter, de markt is momenteel niet bereid om de meerkosten voor duurzame (low-carbon, bio-gebaseerde en circulaire) producten te betalen. Daarnaast is er nog geen zicht op een werkend marktbeschermingsmechanisme tegen import van buiten de EU waar geen CO₂-prijs geldt. De investeringen die nodig zijn om te komen tot klimaatneutraliteit voor klimaatneutraal in 2050 (vb. Carbon Capture and Storage, groene waterstof, gebruik van bio-gebaseerde en circulaire grondstoffen) kennen over het algemeen een significant hogere kostprijs dan de afnemer hiervoor bereid is te betalen. Deze investerings 'gap' bedraagt tientallen miljarden euro's per jaar voor de sector in Europa. Dit kan niet worden afgedekt door subsidies, maar moet worden terugverdiend in de markt. Om de markt voor duurzame producten los te trekken is er daarom behoefte aan Europees beleid rond vraagcreatie naar duurzame producten en marktbescherming tegen oneerlijke concurrentie. Vanuit de industrie vormen een level playing field, effectieve marktbescherming (CBAM) en vraagcreatie de essentiële pijlers onder een werkend ETS-systeem. Zolang aan die voorwaarden niet is voldaan, is vormen de afbouw van vrije rechten en verdere aanscherping van de benchmarks een probleem voor de industrie in NL maar ook in de rest van de EU, omdat handelingsperspectief ontbreekt.

Afrondend

De chemische industrie is essentieel voor Nederland. Chemiebedrijven willen en kunnen verduurzamen, maar dat kan alleen als de sector financieel gezond is en er een invulling is gevonden voor de genoemde randvoorwaarden voor verdere verduurzaming. We moeten toe naar een situatie waarin er wél weer wordt geïnvesteerd in onze industrie en in Nederland en er een halt wordt toegeroepen aan de ongecontroleerde afbouw van industriële capaciteit in Nederland. Onze oproep aan het nieuwe kabinet en het parlement is dan ook om samen met ons te werken aan invulling hiervan en dat vraagt om een sterke positie hierover van Nederland in de Europese discussies. De VNCI wil hier graag gezamenlijk met de overheid en andere partners mee aan de slag voor een gezonde en duurzame chemische industrie.

Manon Bloemer
(Directeur

VNCI)

¹⁰ Grote investeringen zoutbedrijf Nobian in gevaar door bezwaar provincie Groningen